

הסבר למילוי דף מעקב רצפים התפתחותיים - קבוצתי

דף מעקב רצפים התפתחותיים (ד.מ.ר.ה) קבוצתי ממלאים עבור הקבוצה כולה, במצב זה אנו מתייחסים אליה כאל ישות העומדת בפני עצמה וכאל יחידה נפרדת. נתבונן על התמות העיקריות בהן היא עסוקה, על הקשיים איתם היא מתמודדת, על הלך הרוח שלה, על הדינאמיקה החברתית המתרחשת בתוכה ועל הקשר שיש לה עם השחקן/ית-מטפלת.

ד.מ.ר.ה. ימולא לאחר כל מפגש, כך שלכל מפגש יהיה דף מעקב אחד. מטרתו הראשונה של דף מעקב זה היא למקד את ראיית השחקן/ית-מטפלת, לקבל הבנה בסיסית על הסטאטוס של הקבוצה ולאבחן את מצבה ברגע נתון. דף זה מאפשר ללכוד בקצרה, בנקודות זמן ספציפית, מהות כלשהי על הקבוצה ועל אופן התנהלותה במפגש מסוים.

מטרתו השנייה של דף זה היא לאפשר לשחקן/ית-מטפלת לחדד את מטרותיה/ה, לכוון אל התשתית הקבוצתית (להלן קטגוריה 1 – רצפים התפתחותיים) ולהבדילן ממטרות הקבוצה (להלן קטגוריה 2 – סימפטומים). ההפרדה בין הקטגוריות מזכירה לשחקן/ית-מטפלת לאפשר לקבוצה לטפל בסימפטומים שלה בכוחותיה היא. מטרתו השלישית היא שבסוף הטיפול יהיה ניתן לעקוב אחר התהליך שעברה הקבוצה אותה אתם מלווים. המילוי בפעמים הראשונות לוקח זמן רב יותר עד שמתייצבת התמונה הכללית. לאחר מכן, בפעמים הבאות נדרש רק לעדכן את הדף מידי מפגש. בשלבים מתקדמים יכולה השחקן/ית-מטפלת למלא מידי מפגש דף מעקב גם עבור הדמות אותה הוא/יא משחקת בעצמו/ה.

הנחיות כלליות:

- קראו ומלאו את הטבלה כשורות – באופן אופקי, מימין לשמאל ולא כטורים. קיימים 5 סעיפים: (1) רצפים התפתחותיים וסגנון מעבר, (2) סימפטומים וסמנים, (3) מצב רוח ואפקט, (4) מערכת חברתית, (5) מערכת יחסים עם השחקן/ית-מטפלת.
- כל סעיף מחולק לשתי שורות. שורת כותרת צרה לציון הסטאטוס ומתחתיה שורה רחבה להדגמה.
- בשורת הכותרת ציינו בקצרה את הסטאטוס. בשורת ההדגמה פרטו את הכותרת על ידי תיאור פעילות, התנהגות או התרחשות שהראה במשחק. הקפידו לא לתת את אותה דוגמה עבור סעיפים שונים. על הדף להיות עשיר, ברור ויחד עם זאת מדויק ממצא.

שם אינדיאני/מיתולוגי – שם תיאורי קצר, בן מילים בודדות, התואם לקבוצה. לדוגמה: "המחתרת הרוסית", "דהרת סוסים", "הוויקינגים המסורסים". הקפידו להבדיל שם זה מהרצפים בכדי לא ליצור כפילות.

- (1) **רצפים התפתחותיים** – שלב א: כתבו רצף ראשי אחד ושני רצפים משניים. לכל קוטב יש לתת שם העומד בפני עצמו ולא לכתובו על דרך השלילה. לדוגמה במקום: אקטיביים.....לא אקטיביים, כתבו: אקטיביים.....פסיביים. במהלך המפגשים הראשונים בדקו האם בחירת הרצפים מדויקת, זכרו כי תמיד ניתן לדייקם ולשנותם. שלב ב: בין שני הקטבים איירו את סוג המעבר הרלוונטי לאותו מפגש בהתאם למקרא המופיע בתחתית דף המעקב: תקוע, פתאומי, מהסס או הרמוני.
- בשלבים מתקדמים יותר, לכל רצף - ראשי או משני, ניתן (א) להוסיף תתי רצפים ו-(ב) לציין את מידת המרחק בין קוטב לקוטב.

(2) סימנים וסימפטומים – (א) הסימפטומים הם התלונות בגינן מתרחש הטיפול: הססנות, שתלטנות, אי שקט וכדומה. קיימים שלושה סוגי סימפטומים - I של הקבוצה: אנו מתמודדים עם קשיי קשב וריכוז, איננו מצליחים להתפתח מבחינה מקצועית, איננו באים לידי ביטוי וכדומה; II של הסביבה על הקבוצה או במילים אחרות "סיבת ההפניה": אימהות חד הורית המתקשות ליצור אינטימיות, יועצת המפנה נערים מסתגרים, הורים הרוצים לשפר מיומנויות חברתיות וכדומה; III של המטפל: איני מצליח ליצור קשר משמעותי עם הקבוצה, הכול טוב איתם אך יש תחושה שהטיפול לא מתקדם, הם מציפים אותי ואיני מצליח להפסיק לחשוב עליהם במהלך השבוע וכדומה.

כלל סימפטומים יש סימנים חיוביים או שליליים. (ב) סימן חיובי הוא התנהגות שנמצאת בעודף, לדוגמה דיבור יתר ללא הפסקה. (ג) סימן שלילי הוא התנהגות שנמצאת בחוסר או בנסיגה, לדוגמה לשהות בחדר שעות ולא לעשות דבר. המדדים חיובי/שלילי אינם מתייחסים לטוב או רע אלא מציינים מידה גבוהה או מידה נמוכה של פעילות כלשהי. לדוגמה, סימן חיובי לסימפטום של שתלטנות הוא לקיחת החלטות חד צדדיות במשחק וקביעת עובדות הנוגעות לכולם; סימן שלילי לסימפטום של קושי ביצירת קשרים חברתיים הוא שוטטות בעיירה בחוסר אונים וחוסר מעש.

הסימנים השליליים מעידים על דרגת חמורה גבוהה יותר מאלו החיוביים מאחר והם אינם בולטים לעין, חמקמקים ונוטים "לדגור" לאורך זמן. פעמים הם משמשים שלב מקדים להתפרצות מחלה. בהיותם שקטים ניתן לדמות אותם למחלות קרות וכרוניות כגון אסטמה, סכרת וכדומה. כאשר מופיעים סימנים אלו יש להגביר ערנות. לסיכום, ניתן לומר שלסימפטומים יש חשיבות גבוהה בנפש האדם. לפי לאקאן, אל לנו למהר ולהפטר מהם מאחר וחסיתם עלולה להוביל להידרדרות נפשית.

(3) מצב רוח ואפקט – (א) מצב הרוח הוא הרגש עליו מדווחת הקבוצה: "אנחנו מרגישים נהדר, הכול טוב". (ב) האפקט הוא הרגש הנצפה על ידי השחקן/ית-מטפלת. לדוגמה, הקבוצה נראית בעיני השחקן/ית-מטפלת מדוכדכת. (ג) כאשר הקבוצה מדווחת שהיא מבסוטה וגם השחקן/ית-מטפלת/ת-מטפלת מתרשם/ת כך, אזי מצב הרוח תואם לאפקט. אך, כאשר הקבוצה טוענת שמצב רוחה תקין והשחקן/ית-מטפלת/ת-מטפלת מזהה כי הקבוצה מדוכדכת, אזי מצב הרוח אינו תואם לאפקט. במצב זה עלינו להגביר את מידת הערנות כלפי מצבה של הקבוצה. פעמים אי התאמה עלולה להעיד על חומרת הסימפטום.

(4) מערכת חברתית – (א). ציין/י מהם התפקידים החברתיים של השחקנים: מי מנהיג, מי נגרר, מי דחוי, מי מקובל, במי מקנאים, מי מחוזר וכדומה. (ב) מיפוי הקשרים הבינאישיים – ציין/י אלו קליקות וחברויות יש בעיירה, מי נמצא ביחסים עוינים, אלו דמויות מסתייגות זו מזו וכדומה. (ג) מהם טיבם של הקשרים שנוצרים בעיירה ומה איכותם? האם אלו קשרים עמוקים? האם אלו קשרים שטחיים או עמוקים? האם אלו קשרים של בגידה או נאמנות? האם הדמויות מרגישות מחויבות אחת כלפי השנייה או שכל אחת מקדמת את ענייניה?

(5) מערכת היחסים עם השחקן/ית-מטפלת – (א) ציינו את רצפיה ההתפתחותיים של דמות השחקן/ית-מטפלת/ת העולים אל מול הקבוצה ואת סוג המעבר ביניהם. (ב) ציינו את איכות וסוג מערכת היחסים בין השחקן/ית-מטפלת/ת לקבוצה. לדוגמה, קרבה, אמון, דחיה, חשדנות וכדומה. (ג) ציינו את סוג התמיכה הנדרשת מהשחקן/ית-מטפלת/ת עבור הקבוצה. ליווי מרחוק, ליווי צמוד, תלות, קרבת יתר, ריחוק, מתן עצות, תיווך עם דמויות אחרות, תמיכה בהשמעת קולות מסוימים, שיחות קבוצתיות, הקשבה וכדומה.